

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
(ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ)

ΟΜΑΔΑ Β

3^ο ΘΕΜΑ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α. Ποια προβλήματα ανέκυψαν στο πλαίσιο του αγροτικού ζητήματος με τη διεύρυνση των συνόρων του ελληνικού κράτους (1864, 1881) πριν από τους Βαλκανικούς πολέμους;

(μονάδες 13)

β. Γιατί τα τσιφλίκια στην Παλαιά Ελλάδα δεν προκαλούσαν ιδιαίτερο πρόβλημα;

(μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το πρόβλημα περιπλέκονταν λόγω των συνεχών αλλαγών και επεκτάσεων των συνόρων. Μέσα στον 19ο αιώνα και πριν τους Βαλκανικούς πολέμους έχουμε δύο επεκτάσεις συνόρων (1864 Επτάνησα και 1881 Ήπειρος-Θεσσαλία), που αύξησαν κατά 32% περίπου την έκταση και διπλασίασαν σχεδόν τον πληθυσμό της χώρας. [...]Ιδίως στη Θεσσαλία, που ενσωματώθηκε το 1881, το ελληνικό κράτος, εξαιτίας ίσως και του γεγονότος ότι οι χώρες αυτές δεν απελευθερώθηκαν με πόλεμο, απώλεσε τη δυνατότητα ελέγχου της γης. Έτσι, πολλοί μουσουλμάνοι γαιοκτήμονες που αποχωρούσαν από τις περιοχές της Θεσσαλίας και της Άρτας, πωλούσαν τα δικαιώματα σε χαμηλές τιμές σε Έλληνες χρηματιστές και τραπεζίτες της Κωνσταντινούπολης και των παροικιών, διαιωνίζοντας και επιτείνοντας το ήδη υπάρχον ζήτημα των τσιφλικιών.[...] Τα τσιφλίκια στην Παλαιά Ελλάδα ήταν ελάχιστα, καταλάμβαναν μόλις το 5% περίπου των συνολικών εδαφών και βρίσκονταν κυρίως στην ανατολική Στερεά (Αττική, Φθιώτιδα και Εύβοια). Επρόκειτο για κατάλοιπα της καθυστερημένης ενσωμάτωσης των περιοχών αυτών στην εθνική επικράτεια (οι περιοχές αυτές περιήλθαν στο ελληνικό κράτος με ειδική ρύθμιση που περιλήφθηκε στο Πρωτόκολλο του Λονδίνου για την ανεξαρτησία της Ελλάδας το 1830). Αντίθετα η προσάρτηση της Θεσσαλίας δεν επέφερε μόνον την επέκταση του ελληνικού κράτους κατά 26,7% και την αύξηση του πληθυσμού του κατά 18%, αλλά

κληροδότησε σε αυτό και 395 τσιφλίκια, των οποίων η έκταση ανέρχονταν στα τέλη του 19ου αιώνα σε έξι εκατομμύρια στρέμματα περίπου. Το γεγονός αυτό περιέπλεξε το καθεστώς ιδιοκτησίας.

Παναγιωτόπουλος, Δ., «Ο κόσμος του μόχθου και της σιωπής. Ο διαχρονικός ρόλος και η συμβολή του πρωτογενούς τομέα και των αγροτών στο γίνεσθαι της σύγχρονης Ελλάδας», στο Δ. Παναγιωτόπουλος κ.ά., *Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα: 200 χρόνια ιστορίας Προκλήσεις & προοπτικές*, Τράπεζα Πειραιώς, Αθήνα 2021, σ. 58, 76.